

Mroczkowski, Ireneusz

XXXVII tom "Studiów Płockich"

Studia Płockie 37, 11-14

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

XXXVII TOM „STUDIÓW PŁOCKICH”

W XXXVII tomie „Studiów Płockich” pragniemy przedłużyć refleksje nad dziełem św. Pawła, która stała się naszym udziałem w roku poświęconym Apostołowi Narodów. Dwa tysiące lat, które upłynęły od jego narodzin, nie zatężyły ani klarowności jego słów, ani nie zmniejszyły mocy jego wiary i miłości. Pawłowa żarliwość w głoszeniu Chrystusa wzrusza wierzących, zadziwia niewierzących, gorszy – jak kiedyś Nietzschego – przeciwników chrześcijaństwa.

Zalecając Kościołowi refleksję nad dziełem św. Pawła, Benedykt XVI wskazuje najlepszą drogę do sprostania duchowi naszego czasu. Podejmując to zalecenie, w bieżącym tomie „Studiów Płockich” chcemy otworzyć skarbiec myśli Pawłowej na pytania współcześnie wierzących i poszukujących. Jednym z tych problemów pozostaje ciągle Boska tożsamość Mistrza z Nazaretu. Ponieważ była ona integralnym elementem nauczania św. Pawła, powstaje pytanie, w jaki sposób doszło do bezprecedensowej modyfikacji monoteizmu charakterystycznego dla Żydów?

Problem ten podejmuje ks. D. Piskorski w dwóch artykułach. W pierwszym: (*Współczesna debata na temat obecności w Listach protopawłowych idei preegzystencji Jezusa Chrystusa*) ks. Piskorski przedstawia dyskusję między tymi, którzy są – jak D. D. Dunn – sceptyczni względem obecności idei preegzystencji Jezusa Chrystusa w Listach św. Pawła oraz tymi, którzy podkreślają znaczenie apokaliptyki żydowskiej (Hurcado) i bezpośredniego doświadczenia zbawczej bliskości Pana (Ewangelie). Lektura artykułu pozwoli na głębsze zrozumienie tak znanych fragmentów Listów św. Pawła jak Flp 2, 6-11 czy 2 Kor 8, 9.

W drugim artykule (*Wiara w boskość Jezusa w świetle tytułów chrystologicznych występujących w Listach protopawłowych*), autor zastanawia się nad znaczeniem słów, przy pomocy których Apostoł Narodów podkreślał wyjątkową pozycję Jezusa w Bożej ekonomii zbawienia. Omawiając takie tytuły jak Chrystus, Pan i Syn, ks. Piskorski wskazuje nie tylko na ich judaistyczną matrycę, ale przede wszystkim na istotne modyfikacje wynikające z doświadczenia bezprecedensowej bliskości Boga, które było udziałem uczniów Jezusa.

Na inny, bardzo praktyczny aspekt myśli Pawła, zwraca uwagę ks. J. Decyk w artykule *Eschatologiczna myśl św. Pawła Apostoła dla posoborowej liturgii pogrzebu*. Ponieważ Pawłowa wizja spraw ostatecznych jest skoncentrowana na Zmartwychwstaniu Chrystusa, nasze myślenie o śmierci zyskuje w Listach św. Pawła niezwykłą inspirację. Autor artykułu wskazuje na to, że choć każda celebracja liturgiczna jest antycypacją Paruzji Chrystusa, to jednak szczególnie znaczenie przybiera ona w Eucharystii oraz w odnowionych obrzędach pogrzebo-

wych. Ks. J. Decyk pokazuje oryginalność inspiracji św. Pawła dla współczesnej odnowy liturgii pogrzebu.

Św. Paweł fascynuje również współczesnych etyków. Nawet w niektórych kręgach etyki laickiej (Agamben, Žižek) Paweł jest podziwiany za bezkompromisową wierność Chrystusowi i dążenie do sprawiedliwości. Tym bardziej nie mogą zapomnieć o Pawle etycy chrześcijańscy. Powinni oni pokazać jak głęboko mylił się Nietzsche, oskarżający Pawła o rabinacką bezczelność i nienawiść do świata. Ks. I. Mroczkowski wyjaśnia, dlaczego św. Paweł ma więcej do powiedzenia współczesnemu światu w dziedzinie etyki niż Nietzsche (*Życie w Chrystusie. Etyka Pawłowa*).

Pod tym względem nie jesteśmy zresztą oryginalni. Fascynacja Pawłem, jako tym, który „wie więcej” poprzez wiarę, nadzieje i miłość, trwała w kulturze Zachodu nieustannie. Pokazują to artykuły ks. L. Misiarczyka (*Św. Paweł i jego Listy w „itinerarium” św. Augustyna*) oraz E. Grzybowskiej (*Św. Paweł jako filozof w „Między heroizmem a bestialstwem” ks. Konstantego Michalskiego*). Ks. Misiarczyk ukazuje trojaką rolę corpus Paulinum w procesie duchowej konwersji św. Augustyna. Pierwotna manichejska ich interpretacja zaprowadziła Augustyna do manicheizmu, lektura osobista spowodowała *conversio fidei*, a fragment z Rz 13, 13-14 doprowadził do *conversio vitae* i wyboru życia w czystości.

Artykuł E. Grzybowskiej skłania do przeczytania znakomitej książki ks. K. Michalskiego, rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, człowieka zafascynowanego św. Pawłem, autora chętnie cytowanego przez Jana Pawła II. Pani Grzybowska przedstawia istotę fascynacji ks. K. Michalskiego św. Pawłem: jego wiarą, świadomością posłannictwa, niezwykłą energią życiową, talentami psychologicznymi i heroiczną wprost mocą duchową.

Poza tekstami o św. Pawle, w części teologicznej „Studiów Płockich” zamieszczamy artykuły: ks. H. Seweryniaka (*Geografia zbawienia*) oraz ks. A. Rojewskiego (*Misterium przebaczenia i pojednania w celebracji Eucharystii*). Ten drugi polecamy wszystkim poszukującym dróg pojednania i przebaczenia w Eucharystii. Ks. Rojewski, nie negując szczególnej roli sakramentu pokuty w dostępie do Bożego Miłosierdzia, omawia liczne wezwania nawiązujące do przebaczenia grzechów w liturgii mszalnej. Znajdują się one w aktach pokutnych, w hymnie *Chwała na wysokości*, w modlitwach eucharystycznych, w *Modlitwie Pańskiej* i w embolizmie następującym po *Ojcze nasz*, w modlitwie o pokój i samym znaku pokoju, wreszcie w słowach, którymi kapłan przedstawia Ciało Chrystusa: *Oto Baranek Boży*.

W części „Studiów Płockich” poświęconej filozofii i psychologii, skupiamy uwagę Czytelników na obronie najważniejszych wartości cywilizacji chrześcijańskiej. Ks. B. Czupryn, zwracając uwagę na współczesną tęsknotę za trwałymi punktami odniesienia, proponuje powrót do źródeł kultury europejskiej (*Aktualność aretologii Arystotelesa*). Nie jest to wszakże propozycja literalnego przepisywania poglądów Arystotelesa. Autor pokazuje poznawczy i systemowy kontekst aretologii Arystotelesa, krytykuje jej niedostatki i określa warunki dzisiejszego zastosowania.

W taki sposób dokonuje się twórcza recepcja wielkiej myśli poprzedników. Dobrą ilustrację tego stanowi artykuł ks. J. Grzybowskiego o tomistycznych inspiracjach pojmowania kultury przez J. Maritaina (*Kultura i metafizyka. Tomistyczne inspiracje filozofii J. Maritaina*). Poszukując głębszych korzeni kultury, J. Maritain również sięgał do poglądów Arystotelesa, interpretując je w duchu św. Tomasa z Akwinu. Autor przekonuje, że w dzisiejszych czasach potrzebna jest kultura o inspiracji metafizycznej, która jest przestrzenią zdobywania mądrości, a nie ograniczanie się do konsumpcji znaków.

Ilustrują to dwa artykuły płockich psychologów, ukazujące współczesny krajobraz aretologiczny w zakresie życia seksualnego i rodzinnego. Ks. R. Jaworski oraz U. Ziemak przedstawiają wyniki badań socjologicznych młodzieży licealnej z Ostrołęki (*Spostrzeżenie seksualności i życia rodzinnego przez młodzież o różnym typie religijności*). Analizując bardzo interesujące wyniki badań, Autorzy artykułu zwracają uwagę na liczne czynniki społeczne, religijne i kulturowe, które kształtują zachowania i postawy współczesnej młodzieży na Mazowszu północnym. Znajomość tych czynników jest konieczna w pracy wychowawców, nauczycieli i katechetów.

Podobnie jest z problemem omówionym w artykule A. Wielgus (*Tata – magiczne słowo*). Autorka, przedstawiając rolę ojca w rozwoju człowieka, opiera się tak samo na opracowaniach psychologicznych, jak i wypowiedziach czytelników jednego z polskich dzienników, którego redakcja prosiła czytelników o wspomnienia na temat swoich ojców. Z pięknych i – często – dramatycznych odpowiedzi, wyłoniły się zarówno konsekwencje braku ojca w rodzinie, jak i rola, jaką ma do spełnienia w życiu synów i córek.

W kolejnej części „Studiów Płockich” prezentujemy trzy artykuły z zakresu prawa i socjologii. Ks. W. Góralski (*Udział sędziego w wykonywaniu władzy sądowniczej Kościoła w świetle przemówień papieża Pawła VI do Roty Rzymskiej*) przypomina troskę Pawła VI o należyte wypełnianie przez sędziów kościelnych swoich obowiązków. Chrześcijański humanizm Pawła VI oraz jego duch pastoralny kazały podkreślać u sędziów takie przymioty jak sprawiedliwość, przejawiająca się choćby w przestrzeganiu terminów proceduralnych, czy wrażliwość moralna, niezbędna w ocenie przedkładanych w sprawie dowodów.

Ks. J. Mariański wprowadza nas w problemy metodologiczne współczesnych badań socjologicznych nad religijnością (*„Niewidzialna religia” w badaniach socjologicznych*). Jakkolwiek sam termin „niewidzialna religia”, opisujący religijność wewnętrznie zróżnicowaną, spluralizowaną, często synkretyczną, został utworzony w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku na Zachodzie, coraz więcej symptomów wskazuje na to, że w Polsce staje się on aktualny. Autor apeluje do polskich socjologów religii, aby zastanowili się nad możliwością stworzenia nowego paradygmatu socjologii dla współczesnego „pola religijnego” w Polsce. Powinien on uwzględnić także skutki pielgrzymek Jana Pawła II, o których pisze ks. M. M. Grzybowski w ostatnim artykule tej części (*Fenomen pielgrzymowania Jana Pawła II*).

W ostatniej części „Studiów Płockich”, poza recenzjami ks. T. Rutowskiego i ks. Cz. Rychlickiego, drukujemy wykaz publikacji księży profesorów WSD w Płocku oraz innych kapłanów diecezji płockiej z lat 2004-2008. Ks. D. Brzeziński, który zebrał te publikacje, kontynuuje chlubną tradycję „Studiów Płockich” dokumentujących od lat dorobek naukowy płockiego środowiska teologicznego.

Jedną z osób, które je tworzą jest ks. prof. Tadeusz Rutowski, długoletni wicerektor i rektor naszego Seminarium, obchodzący w tym roku swoje osiemdziesiąte urodziny. Cieszymy się, że w bieżącym tomie „Studiów Płockich” możemy zamieścić wywiad z Księdzem Rektorem, pracującym w Wyższym Seminarium Duchownym w Płocku od 1958 roku. Dzięki pracy, modlitwie i cierpieniu Dostojnego Jubilata Wyższe Seminarium Duchowne wychowało zastępy wielu wybitnych kapłanów. Są wśród nich trzej nasi profesorowie, którzy w 2009 roku obchodzą siedemdziesiątą rocznicę urodzin: ks. Wojciech Góralski, ks. Czesław Rychlicki i ks. Andrzej Rojewski. Niegdyś byli uczniami ks. T. Rutowskiego, dzisiaj są jego kolegami i przyjaciółmi.

„Studia Płockie” mają szczególny powód do dziękowania wszystkim Jubilatom. Księża T. Rutowski i W. Góralski byli twórcami oraz wieloletnimi redaktorami naczelnymi naszego rocznika, i wciąż zamieszczają w nim swoje publikacje. Podobnie księża A. Rojewski i Cz. Rychlicki są autorami bardzo wielu artykułów opublikowanych w naszym piśmie w ciągu lat jego istnienia. W dowód wdzięczności za kapłańską solidarność, naukę wiary i wierności, pragniemy zadedykować bieżący tom „Studiów Płockich” Dostojnym Jubilatom. Cieszymy się, że możemy to uczynić w roku poświęconym kapłaństwu. Dla nas, wychowanków Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku, kapłaństwo ma konkretną twarz – Waszej służby Chrystusowi i ludziom, pracy naukowej i cierpienia, braterstwa, ciepła i solidarności. Dziękujemy.

Ks. I. Mroczkowski